

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування.
Навчально-науковий механічний інститут
Кафедра транспортних технологій і технічного сервісу

02-02-252М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійного вивчення
навчальної дисципліни

«Ефективність транспортних процесів»

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Транспортні технології
(на автомобільному транспорті)» спеціальності 275
«Транспортні технології (за видами)» галузі знань 27
«Транспорт» денної та заочної форм навчання

Рекомендовано
науково-методичною
радою з якості ННМІ
Протокол № 4 від
31.12.2024 р.

Рівне – 2024

Методичні вказівки до самостійного вивчення навчальної дисципліни «Ефективність транспортних процесів» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Транспортні технології (на автомобільному транспорті)» спеціальності 275 «Транспортні технології (за видами)» галузі знань 27 «Транспорт» денної та заочної форми навчання. [Електронне видання] / Козак С. В., Хітров І. О. – Рівне : НУВГП, 2024. – 12 с.

Укладачі: Козак С. В., к.е.н., доцент кафедри транспортних технологій і технічного сервісу;

Хітров І. О., к.т.н., доцент кафедри транспортних технологій і технічного сервісу;

Відповідальний за випуск: Никончук В. М., в.о. завідувача кафедри транспортних технологій і технічного сервісу, д.е.н., проф.

Керівник групи забезпечення
спеціальності 275 «Транспортні технології
(на автомобільному транспорті)»

Хітров І. О.

Попередня версія методичних вказівок 02-02-128М

© С. В. Козак,
І. О. Хітров, 2024
© НУВГП, 2024

ЗМІСТ

Вступ	4
Опис навчальної дисципліни	6
Зміст програм навчальної дисципліни	7
Змістовний модуль №1	7
Змістовний модуль №2	9
Запитання для самоконтролю	10
Рекомендована література	12

ВСТУП

Транспорт є однією з ключових галузей національної економіки. Його ефективне функціонування є необхідною умовою для:

1. Стійкого розвитку всіх галузей національної економіки.
2. Забезпечення обороноздатності та захисту економічних інтересів держави.

3. Підвищення рівня життя населення.

4. Важливість ефективного управління транспортом

При організації транспортних перевезень важливо забезпечити:

1. Своєчасну доставку товарів і послуг.

2. Збереження якості перевезених вантажів.

3. Зниження матеріальних і трудових витрат.

4. Ефективне використання транспортної техніки.

5. Взаємовідносини перевізника і споживача

Ефективність діяльності транспортної системи України значною мірою залежить від:

1. Результативності взаємовідносин між перевізником та споживачем транспортних послуг.

2. Стійкості та розвитку цих взаємовідносин.

3. Необхідність оцінювання ефективності транспорту

Відповідно до зазначених умов, необхідно розробити та обґрунтувати систему оцінювання ефективності та розвитку транспортного забезпечення галузей національної економіки. Це включає:

1. Визначення критеріїв та показників ефективності транспортної діяльності.

2. Моніторинг і аналіз ефективності транспортних послуг.

3. Впровадження методів підвищення ефективності транспортних процесів.

Вивчення дисципліни «Ефективність транспорту» є важливим елементом в підготовці фахівців за спеціальністю 275 «Транспортні технології (на автомобільному транспорті)». Дисципліна спрямована на:

Закріплення теоретичних знань студентів з питань ефективності транспортної системи.

Набуття практичних навичок з оцінки ефективності окремих елементів транспортної системи.

Методичні вказівки мають на меті закріплення теоретичних знань з дисципліни через практичні завдання, що відображають реальні задачі транспортного процесу.

Самостійна робота студентів під керівництвом викладача передбачає:

Ділову взаємодію, в якій студент отримує вказівки та рекомендації щодо організації практичної діяльності.

Облік, контроль та коригування помилкових дій з боку викладача.

Завдання для студентів

Студенти повинні:

Визначити канали розподілу перевезень і тих, хто отримує фінансовий результат.

Опанувати методи та послідовність системного дослідження транспортних об'єктів.

Визначити структуру зовнішнього середовища транспортних систем.

Використовувати моделі транспортних систем для вирішення практичних задач.

Висновок

Поліпшення транспортної логістики підприємства є стратегічним рішенням, яке забезпечує структуровану та систематичну основу для управління якістю логістичних процесів та послуг. Це сприяє досягненню поставлених цілей, задоволенню потреб споживачів, підвищенню конкурентоспроможності та ефективності підприємства.

1. Опис програми навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузі знань 27 «Транспорт»	Фундаментальна підготовка	
Модулів – 1	Спеціальність 275 «Транспортні технології (автомобільний транспорт)»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	5-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: <i>не передбачене</i>		Семестр	
Загальна кількість годин – 150			
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Рівень вищої освіти: бакалавр	26 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		24 год.	12 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		100 год.	136 год.
Індивідуальні завдання:		-	
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить у %:

для денної форми навчання – 50%.

для заочної форми навчання – 5%.

2. Зміст програми навчальної дисципліни

Згідно з навчальною та робочою програмою до складу дисципліни «Ефективність транспортних процесів» входять теми, об'єднані в два змістові модулі:

Змістовий модуль 1. Оцінка ефективності функціонування автомобільного транспорту

Тема 1. Теоретичні основи оцінювання ефективності транспортних процесів

Основні підходи до визначення ефективності транспортних процесів. Система показників оцінювання ефективності транспортних процесів: узагальнюючі показники економічної ефективності; показники ефективності використання живої праці; показники ефективності використання основних засобів; показники ефективності використання матеріальних ресурсів; показники ефективності використання фінансових коштів.

Тема 2. Метод, методика та прийоми аналізу ефективності виробничо-господарської діяльності АТП

Системний підхід до вивчення господарської діяльності як важлива особливість методики аналізу господарської діяльності. Технічні та методичні прийоми аналізу: засоби перевірки, обробки планових та облікових даних; побудова графіків, аналітичних таблиць; метод порівняння показників, ланцюгові підстановки, обчислення різниці, відсоткове співвідношення, вирівнювання початкових точок аналізу, деталізація загальних результатів, балансове співвідношення, методи математичної статистики.

Тема 3. Аналіз виконання плану перевезень вантажів

Загальна оцінка виконання плану перевезень вантажів і змін в натуральних, вартісних і відносних показниках. Оцінка змін техніко-експлуатаційних показників і виявлення факторів, що впливають на ефективність господарської діяльності АТП.

Дослідження втрат і виявлення резервів збільшення обсягів перевезень вантажів. Розробка комплексу організаційно-технічних заходів щодо підвищення конкурентоспроможності на ринку автотранспортних послуг.

Тема 4. Аналіз виконання плану перевезень пасажирів

Аналіз автобусних перевезень за видами пасажирських перевезень. Аналіз автобусних перевезень за маршрутами перевезень. Аналіз факторів, що впливають на виконання планових обсягів пасажирських перевезень автобусами. Аналіз таксомоторних перевезень за видами та маршрутами пасажирських перевезень.

Запитання для самоконтролю

- 1.Що таке ефективність?
- 2.Які ви знаєте основні підходи до визначення ефективності транспорту?
- 3.Назвіть основні показники оцінювання ефективності транспорту.
- 4.Які ви знаєте узагальнюючі показники економічної ефективності?
- 5.Охарактеризуйте показники ефективності використання живої праці.
- 6.Які ви знаєте показники ефективності використання основних засобів АТП?
- 7.Що відносять до показників ефективності використання матеріальних ресурсів АТП?
- 8.Що відносять до показників ефективності використання фінансових коштів АТП?
- 9.Які ви знаєте прийоми аналізу ефективності виробничо-господарської діяльності АТП?
- 10.В чому полягає сутність методу порівняння показників?
- 11.Що таке ланцюгові підстановки?
- 12.Які ви знаєте технічні та методичні прийоми аналізу ефективності роботи АТП?
- 13.Охарактеризуйте експлуатаційні показники використання рухомого складу.

14. Розкрийте методику аналізу експлуатаційних показників використання рухомого складу.
15. Як визначити вплив зміни техніко-експлуатаційних показників на ефективність господарської діяльності АТП?
16. Які фактори впливають на ефективність господарської діяльності АТП?
17. Як здійснюється аналіз автобусних перевезень за видами пасажирських перевезень?
18. Як здійснюється аналіз автобусних перевезень за маршрутами перевезень?
19. Які фактори впливають на виконання планових обсягів пасажирських перевезень автобусами?
20. Розкрийте особливості аналізу таксомоторних перевезень за видами та маршрутами пасажирських перевезень.

Змістовий модуль 2. Оцінка ефективності використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів АТП

Тема 5. Аналіз ефективності використання виробничих фондів

Інформаційне забезпечення аналізу стану та використання основних виробничих фондів. Аналіз наявності та структури основних виробничих фондів. Аналіз використання рухомого складу. Аналіз фондівіддачі. Аналіз факторів, що впливають на фондівіддачу. Аналіз продуктивності рухомого складу АТП.

Тема 6. Аналіз ефективності використання оборотних засобів

Склад, структура та класифікація оборотних засобів. Кругообіг оборотних засобів. Показники обігу оборотних засобів. Методи визначення потреби в оборотних засобах.

Тема 7. Аналіз ефективності використання трудових ресурсів

Основні завдання аналізу оплати праці та персоналу АТП. Аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами. Ана-

ліз ефективності використання трудових ресурсів АТП. Аналіз факторів, що впливають на продуктивність праці. Аналіз фонду оплати праці. Аналіз залежності оплати праці від обсягів транспортного виробництва та прибутку.

Тема 8. Аналіз собівартості продукції та витрат на виробництво автотранспортного підприємства

Класифікація витрат на виробництво продукції. Аналіз витрат за елементами і статтями витрат. Аналіз собівартості перевезень вантажів. Аналіз собівартості перевезень пасажирів. Аналіз впливу техніко-експлуатаційних показників на собівартість перевезень вантажів і пасажирів.

Тема 9. Аналіз прибутку та рентабельності АТП

Аналіз прибутку та рентабельності виробничо-господарської діяльності АТП. Аналіз факторів, що впливають на рентабельність перевезень вантажів і пасажирів. Аналіз фінансового стану автотранспортного підприємства.

Тема 10. Оцінка фінансового стану АТП

Зміст, завдання, інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємства. Показники оцінки фінансового стану підприємства. Методика аналізу фінансової стійкості підприємств. Методика аналізу ліквідності і платоспроможності підприємства. Методика аналізу ділової активності підприємства.

Запитання для самоконтролю

1. Як здійснюється аналіз ефективності використання основних засобів АТП?
2. Розкрийте сутність аналізу фондівіддачі.
3. Які фактори впливають на фондівіддачу?
4. Як проводиться аналіз структури основних засобів підприємства?
5. Як визначається коефіцієнт технічного стану основних засобів?
6. Сформулюйте основні завдання аналізу основних засобів.

7. Для чого аналізується забезпеченість АТП основними засобами?
8. Охарактеризуйте систему показників, що застосовуються для оцінки ефективності використання основних засобів.
9. Як розрахувати показники забезпеченості підприємства основними засобами?
10. За допомогою яких показників оцінюється забезпеченість підприємства трудовими ресурсами?
11. За якими показниками аналізуються рух, стан і використання робочої сили?
12. Яким чином пов'язані між собою продуктивність праці, фондівіддача і фондоозброєність?
13. З якою метою аналізується забезпеченість підприємства трудовими ресурсами?
14. В чому полягають особливості аналізу собівартості за елементами і статтями витрат?
15. За якими методами в процесі аналізу собівартості продукції за статтями витрат можна виявити зміни питомої ваги постійних і змінних витрат залежно від обсягу виробництва?
16. В чому полягають особливості аналізу собівартості перевезень?
17. Які завдання ставляться перед аналізом прибутку підприємства?
18. Поясніть, як формується прибуток автотранспортного підприємства.
19. Назвіть фактори, які впливають на прибуток від реалізації.
20. Охарактеризуйте резерви збільшення прибутку.

Завдання для самостійної роботи

Під час виконання самостійної роботи студенти поглиблюють отримані знання та самостійно вивчають матеріали окремих тем (для денної та заочної форм навчання) шляхом опрацювання відповідної літератури, здійснюють підготовку до практичних занять та залікових модулів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Волков В. П., Мігаль В. Д. Технічна кібернетика транспорту : навч. посіб. Харків : ХНАДУ, 2007. 308 с.
2. Демський Е. Ф., Іжевський В. К. та ін. Транспортне право України : навч. посіб. К. : Атіка, 2018. 292 с.
3. Зінь Е. А. Управління автомобільним транспортом : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2015. 326 с.
4. Зінь Е. А., Турченко М. О. Планування діяльності підприємства : навч. посіб., 2-е вид., перероб. і доп. Рівне : НУВГП, 2011. 248 с.
5. Корецька С. О., Познаховський В. А. Аналіз виробничо-економічної діяльності автотранспортного підприємства : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2013. 158 с.
6. Корецька С. О., Якимчук А. Ю. Економіка автомобільного транспорту : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2012. 309 с.
7. Познаховський В. А., Кірічок О. Г. Транспортна статистика : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2016. 198 с.
8. Руденко Л. А., Подольська В. О., Яріш О. В. Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства : навч. посіб. К. : НМУ «Укоопосвіта», 2010. 422 с.
9. Сідун В. А., Пономарьова Ю. В. Економіка підприємства : навч. посіб., 2-ге вид., перероб. та доп. К. : ЦНЛ, 2016. 356 с.
10. Господарський кодекс України.
URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
11. Електронна бібліотека підручників. URL: <http://studentam.kiev.ua>
12. Офіційний сайт Державного комітету статистики України.
URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
13. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua>
14. Інформаційний сайт з менеджменту URL: <http://www.uamanager.com>
15. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. URL: www.rada.gov.ua
16. Нормативні акти України. URL: <http://www.nau.kiev.ua>